

140

ZÁKON

ze dne 26. dubna 1996

o zpřístupnění svazků vzniklých činnostmi bývalé Státní bezpečnosti

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Úvodní ustanovení

(1) Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) je povinno na žádost fyzické osoby, která je státním občanem České republiky nebo kdykoliv v době od 25. února 1948 do 15. února 1990 byla československým státním občanem nebo státním občanem České socialistické republiky anebo Slovenské socialistické republiky, této osobě

- a) sdělit, zda je o ní v informačním systému svazků vzniklých činnostmi bývalé Státní bezpečnosti (dále jen „Státní bezpečnost“) evidován osobní svazek anebo svazek s osobními údaji a zda je tento svazek zachován,
- b) zpřístupnit kopii zachovaného svazku způsobem stanoveným tímto zákonem.

(2) Po smrti osoby uvedené v odstavci 1 má ministerstvo povinnosti uvedené v odstavci 1 také na základě žádosti podané osobou oprávněnou uplatnit právo na ochranu osobnosti zemřelého.¹⁾

(3) Je-li veden soudní spor v souvislosti s rehabilitačním řízením podle § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., ve znění nálezu Ústavního soudu České republiky č. 164/1994 Sb., bude osobám oprávněným ve smyslu § 3 téhož zákona²⁾ umožněn přístup do svazků založených a vedených Státní bezpečností o osobách, které již nežijí a kterým byla způsobena majetková nebo jiná škoda ve smyslu § 1 téhož zákona, za účelem získání případného důkazního materiálu týkajícího se skutečností uvedených v § 2 odst. 1 písm. c) a § 2 odst. 2 písm. a) a b) téhož zákona.

§ 2

Výklad pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) svazkem samostatný dokumentační soubor založený a vedený Státní bezpečností v období od 25. února 1948 do 15. února 1990 a evidovaný

v evidenčních pomůckách statisticko-evidenčního odboru Federálního ministerstva vnitra nebo statisticko-evidenčních oddělení krajských správ Sboru národní bezpečnosti anebo jejich předchůdců (dále jen „svazek“); svazek je buď osobním svazkem, nebo svazkem s osobními údaji;

- b) osobním svazkem svazek vedený o fyzické osobě zařazené do evidence osob (dále jen „osobní svazek“);
- c) svazkem s osobními údaji jiný než osobní svazek, který obsahuje záznam o datu narození, bydlišti, soukromém a rodinném životě, politických postojích, členství v politických stranách, vztahu k náboženství, trestné činnosti, zdraví nebo majetkových poměrech fyzické osoby (dále jen „svazek s osobními údaji“);
- d) osobou evidovanou jako spolupracovník Státní bezpečnosti osoba, o které byl kdykoliv v období od 25. února 1948 do 15. února 1990 Státní bezpečností evidován svazek v kategoriích rezident, agent, informátor, držitel propůjčeného bytu anebo držitel konspiračního bytu.

§ 3

Žádost o zpřístupnění svazku

(1) Žádost o zpřístupnění svazku (dále jen „žádost“) se podává písemně ministerstvu. Žádost lze podat nejdříve po uplynutí šesti měsíců od nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) V žádosti uvede žadatel své jméno, příjmení včetně předchozích změn, datum a místo narození, rodné číslo, adresu trvalého pobytu, jakož i název kraje předchozích trvalých pobytů na území České republiky. K žádosti připojí úředně ověřenou kopii dokladu o státním občanství³⁾ potvrzujícího, že je nebo byl státním občanem uvedeným v § 1. Žádost opatří svým úředně ověřeným podpisem. Je-li žadatel osobou oprávněnou podle § 1 odst. 2, uvede tyto údaje o zemřelém a předloží doklady prokazující jeho právo na ochranu osobnosti zemřelého.

(3) Úřední ověření podpisu a dokladu podle odstavce 2 není potřebné, pokud žadatel při osobním

¹⁾ § 15 občanského zákoníku.

²⁾ Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 20 a 24 zákona ČNR č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky.

podání žádosti ministerstvu prokáže svou totožnost a předloží doklad o státním občanství³⁾ potvrzující, že je nebo byl státním občanem uvedeným v § 1.

§ 4

Vyřízení žádosti

(1) Žádost, která neobsahuje náležitosti stanovené v § 3 odst. 2 nebo 3, ministerstvo bez zbytečného odkladu odmítne s uvedením zjištěných vad žádosti; učiní tak vždy písemně do vlastních rukou žadatele, s výjimkou případů, kdy žadatel na základě ústního jednání vzal svou žádost zpět.

(2) Žádost o zpřístupnění osobního svazku, která obsahuje náležitosti stanovené v § 3 odst. 2 a 3, ministerstvo vyřídí ve lhůtě do 90 dnů ode dne doručení žádosti písemnou odpovědí do vlastních rukou žadatele.

(3) Žádost o zpřístupnění svazku s osobními údaji, která obsahuje náležitosti stanovené v § 3 odst. 2 a 3, ministerstvo vyřídí bez zbytečného odkladu poté, kdy k tomu zajistí technické možnosti.

(4) V písemné odpovědi ministerstvo sdělí žadateli

- a) údaje uvedené v § 1 odst. 1 písm. a),
- b) místo zpřístupnění svazku, pokud je svazek zachován,
- c) údaje o evidenčním záznamu o existenci svazku, pokud svazek není zachován,
- d) zjištění, že žadatel je osobou evidovanou jako spolupracovník Státní bezpečnosti, pokud je svazek zachován.

§ 5

Způsob zpřístupnění svazku

(1) Žadatel, kterému bylo ministerstvem sděleno, že svazek je zachován (dále jen „oprávněný žadatel“), má právo na zpřístupnění svazku. Jde-li o svazek s osobními údaji, má právo na zpřístupnění té části svazku, která se ho bezprostředně týká. Pokud je osoba uvedená v § 1 odst. 1 evidována jako spolupracovník Státní bezpečnosti, má oprávněný žadatel právo pouze na zpřístupnění

- a) obsahu evidenčního záznamu,
- b) částí svazku, které k této osobě vznikly na základě činnosti jiné osoby evidované jako spolupracovník Státní bezpečnosti nebo v souvislosti s úřední činností jiných osob,
- c) částí svazku, které zachycují výsledky nasazení prostředků zpravodajské techniky Státní bezpečnosti na tuto osobu,
- d) částí svazku, které vznikly v době, kdy osoba nebyla evidována jako spolupracovník Státní bezpečnosti.

(2) Zpřístupnění se uskuteční seznámením oprávněného žadatele na místě, které mu ministerstvo sdělilo v písemné odpovědi, s kopií svazku, anebo jde-li o svazek s osobními údaji, seznámením s kopií té části svazku, která se ho bezprostředně týká.

§ 6

Ochrana osobních údajů

Ministerstvo před zpřístupněním svazku oprávněnému žadateli znečitelní v kopii svazku datum narození a bydliště jiných osob, jakož i všechny údaje o jejich soukromém a rodinném životě, o jejich trestné činnosti, zdraví a majetkových poměrech. Pokud oprávněný žadatel je osobou oprávněnou podle § 1 odst. 2, znečitelní ministerstvo údaje o soukromém a rodinném životě u všech osob.

§ 7

Žádost o sdělení pravých jmen

Oprávněný žadatel může při seznamování se zpřístupněným svazkem požádat ministerstvo o sdělení pravých jmen osob, které jsou v tomto svazku uvedeny pod nepravým (krycím) jménem. Pokud byla osoba, která je ve svazku uvedena pod nepravým (krycím) jménem, osobou evidovanou jako spolupracovník Státní bezpečnosti a ztotožnění pravého jména s nepravým jménem je možné, ministerstvo oprávněnému žadateli neprodleně na místě vyhoví.

§ 8

Utajení svazků

(1) Svazek, o jehož zpřístupnění požádal oprávněný žadatel a který je ve správě ministerstva, pozbývá utajení, pokud k jeho založení došlo před 1. lednem 1990.

(2) Svazek, který pozbýl utajení podle odstavce 1, může být rozhodnutím ministra vnitra znovu utajen, pokud je to v zájmu bezpečnosti státu nebo bezpečnosti osob či majetku.

§ 9

Vydání kopie svazku

(1) Ministerstvo vydá oprávněnému žadateli na jeho žádost podanou při seznamování se zpřístupněným svazkem jednu kopii celého nebo části tohoto svazku, podle jeho výběru, anebo jde-li o svazek s osobními údaji, jednu kopii té části svazku, která se ho bezprostředně týká. Ministerstvo každou stranu vydané kopie označí razítkem. Převzetí vydané kopie oprávněný žadatel potvrdí podpisem.

(2) Za vydání kopie vybírá ministerstvo správní poplatek podle zvláštního předpisu.⁴⁾

§ 10

Informační systém svazků

(1) Za účelem zpřístupnění svazků vytvoří ministerstvo informační systém svazků a provozuje jej.

(2) V informačním systému svazků eviduje ministerstvo neutajené svazky a uchovává údaje o oprávněných žadatelích, a pokud je oprávněným žadatelem osoba oprávněná podle § 1 odst. 2, údaje o zemřelé osobě uvedené v § 1 odst. 1 získané ze zachovaných evidenčních pomůcek statisticko-evidenčního odboru Federálního ministerstva vnitra a statisticko-evidenčních oddělení krajských správ Sboru národní bezpečnosti a jejich předchůdců vztahující se k těmto svazkům.

(3) Ministerstvo není povinno ověřovat, zda údaje obsažené ve svazku a údaje získané do informačního systému svazků ze zachovaných evidenčních pomůcek uvedených v odstavci 2 jsou přesné či pravdivé. Ostatní povinnosti provozovatele informačního systému podle zvláštního předpisu nejsou tímto dotčeny.⁵⁾

(4) Součástí informačního systému svazků je evidence žádostí. V této evidenci ministerstvo uchovává žádosti a kopie odpovědí podle § 4 a potvrzení o převzetí kopie podle § 8.

§ 11

Povinnosti státních orgánů, právnických a fyzických osob a sankce

(1) Státní orgán, který má svazek v držení, je povinen vydat jeho kopii nebo opis ministerstvu do tří měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona.

(2) Právníká osoba, která přechovává svazek nebo jeho část nebo jejich kopie či opisy, je povinna vydat jejich úředně ověřenou kopii ministerstvu do tří měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona.

(3) Ministerstvo uloží právníké osobě, která nesplní povinnost podle odstavce 2, pokutu do 100 000 Kč. Při stanovení výše pokuty se přihlédne k závažnosti, významu, době trvání a následkům porušení povinnosti. Pokutu lze uložit do jednoho roku ode dne, kdy ministerstvo zjistilo porušení povinnosti podle odstavce 2, nejdéle však do tří let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.

(4) Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. Pokuta je příjmem státního rozpočtu. Vybírá ji ministerstvo.

(5) V ostatním se na postup podle odstavců 2 až 4 vztahují obecné předpisy o správním řízení.⁶⁾

(6) Fyzická osoba, která přechovává svazek nebo jeho část nebo jejich kopie či opisy, je povinna vydat jejich úředně ověřenou kopii ministerstvu do tří měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona; neučiní-li tak, dopustí se přestupku.

(7) Přestupek podle odstavce 6 projedná ministerstvo, které za něj může uložit pokutu do 100 000 Kč. Pokuta je příjmem státního rozpočtu. Vybírá ji ministerstvo.

(8) V ostatním se na postup podle odstavců 6 a 7 vztahují obecné předpisy o přestupcích.⁷⁾

(9) Náklady právnických a fyzických osob spojené s pořízením kopií podle odstavců 2 a 6 a s jejich ověřením hradí stát.

§ 12

Společné ustanovení

Na postup podle tohoto zákona se nevztahuje správní řád,⁶⁾ s výjimkou postupu podle § 11 tohoto zákona.

§ 13

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. prosince 1996.

Uhde v. r.

Havel v. r.

Klaus v. r.

⁴⁾ Položka 3 sazebníku správních poplatků, který je přílohou zákona ČNR č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech.

⁶⁾ Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

⁷⁾ Zákon ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.